

Tuia gutu

O lenei pepa o mea moni o lo'o fa'amatalaina ai fa'alavelave masani e pupu'u ma umi umi e mafua mai i le tuiina o gutu ma le auala e fa'aitiitia ai le avanoa e fa'alavelave ai.

O le a le tui o le gutu?

O le tuiina o le gutu e aofia ai se nila e ui atu i le laulaufaiva, laugutu po'o alafau e fai ai se pu e fa'aofi ai mea teuteu e pei o tautaliga, mama po'o pa. Ole tui e masani lava ona fai e aunoa ma se vaila'aui.

Fa'alavelave e mafua mai i le tui o le gutu

O le tatuiina o gutu e mafai ona i'u ai i le tele o fa'alavelave matuia ile soifua maloloina ole gutu ma/po'o le soifua maloloina lautele. O fa'alavelave e mafai ona tupu vave pe a mae'a le tui po'o se taimi umi.

Fa'afitauli e tula'i mai pe a uma ona tui le gutu

- E mafai ona tupu fa'ama'i, aemaise lava pe a le mulimulita'ia faiga fa'ama'i ma le fa'ama'i.
- O le fula o le laulaufaiva e fa'amoemoeina e tupu pe a uma ona tuia. I tulaga ogaoga, o le fula e mafai ona fa'alavelave ai le auala ea ma mafua ai le faigata tele o le manava.
- E tatau ona fa'atalitali e maua sina toto laititi. E mafai ona tupu tele le tafe toto pe a motusia alātoto i le taimi o le tui.
- E tatau ona fa'atalitalia le tiga pe a uma ona tuia

Fa'afitauli umi

- E mafai ona ta'e nifo pe gau ona o le fetu'ai pea i teuga tu'ia, ae maise lava o barbells i le laulaufaiva. O ta'eta'e laititi i nifo e mafua mai i teuga e tu'ia e matua tiga lava. O nei ta'eta'e e faigata ona togafitia, ma e masani ona mafua ai le pau o le nifo.
- Tooth wear may result from constant rubbing by the jewellery against the tooth surface. O le leai o fausaga o nifo e le mafai ona toe fa'afo'isia e maua ai le ma'ale'ale, foliga leaga ma e ono to'esea ai nifo.
- O alafau ma totonu o alafau e mafai ona o'o i manu'a ona o le olo faifaiepa i le pulu e ala i teuga tu'ia, ae maise le tui o laugutu ('la bret').
- O le tatuiina o gutu e mafai ona fa'alavelave i le lamulamu ma le tautala.
- Fa'aleagaina neura ona o le le sa'o o le tui o teuga e mafai ona fa'aletonu ai le tofo ma/po'o le fa'aletonu ole tautala, po'o foliga e le lagonaina ma/po'o le pipili.
- E iai le lamatiaga o le fa'ama'i ona o otaota mai fafo ma siama o lo'o fa'aputu i le nofoaga tu'ia ma fa'ata'amilo i mea teuteu.

- E i ai se tulaga lamatia o le mauaina o faa'mai e feaveaia i le toto e pei o le hepatitis ma le HIV pe e fa'aaoga masini e tuiina ai mea ua faaleagaina
- E ono o'o i ai le so'ona nofouta i uamea e faaaoga i le tuiina o teuga.
- O le fula faifai pea ma le tiga e ono o'o i ai.

E fa'afea ona ou fa'aitiitia le avanoa o fa'alavelave?

E tusa lava pe leai ni fa'alavelave, o le fa'amaloloina pe a uma ona tu'ia gutu e fa i le ono vaiaso. E mafai ona e fa'aitiitia le avanoa o fa'alavelave e ala i le mulimuli i fautuaga nei:

- Ia fa'amautinoa o lo'o iai le poto masani o le tagata o lo'o faia le tu'ia, ma ua ia iloa lelei le tino o lou gutu ma fa'aaoga le fa'atonutonuina o fa'ama'i ma faiga o le fa'amamaina
- Susu lemu i luga o le aisa ua ta'e pe tafi e fa'aitiitia ai le tulaga lamatia o le fulafula o le laulaufaiva.
- Saili vave fautuaga fa'afoma'i pe a tafe tele le toto, fula po'o le tiga pe a uma le tui.
- Afai e tupu se siamai, saili vave fautuaga fa'afoma'i.

A uma loa le tui, asiasi i se foma'i nifo i le ta'i ono masina ina ia mafai ona mata'ituina le tui ma so'o se mea e ono afaina ai nifo.

Ia mautinoa o le tele ma le tulaga o mea teuteu e le fa'aleagaina ai nifo ma aulamu. E sili atu le ofuina o mea teuteu palasitika lelei nai lo mea teuteu u'amea.

Ina ia puipuia le fa'aleagaina o nifo ma aulamu, aveese mea teuteu a'o le'i auai i ta'aloga ma a'o le'i moe.

Mo nisi fa'amatalaga

- Fa'afeso'ota'i lau foma'i nifo
- Asiasi www.health.qld.gov.au/oralhealth
- Valaau 13 HEALTH (13 43 25 84) mo fautuaga le ta'alaua'iteleina fa'alilolilo fa'alesoifua maloloina 24 itula i le aso, fitu aso o le vaiaso
- Imeli oral_health@health.qld.gov.au